

Fyrtårnet i øst: Putins Rusland og vestlige ekstremister

John Færseth
Oslo: Humanist Forlag 2021
476 sider. ISBN 9788282821698

Omtalt af **Flemming Splidsboel Hansen**
[seniorforsker, Dansk Institut for Internationale Studier, fsha@diis.dk]

John Færseth har skrevet en fremragende bog. Han har sat sig for at undersøge og beskrive den fascination, som Ruslands præsident, Vladimir Putin, og hans system nyder i særlige kredse i Vesten. I sin rundrejse i dette univers kommer Færseth langt og vidt omkring. Der er et særligt fokus på Norge og det øvrige Skandinavien, men bogen tilbyder indsigt i flere europæiske lande og USA. *Fyrtårnet i øst* er en reference til Ruslands normative tyngde, således som den ses i de kredse, som Færseth beskriver.

Fascinationen af Putin og hans system har vi alle iagttaget. Den har været til stede i mange forskellige miljøer, og disse miljøer har muligvis hæftet sig ved forskellige forhold. Det kan være dyrkelsen af den tilsyneladende handlekraftige, autoritære leder, det stærkt militariserede russiske samfund, religionens status og rolle i Rusland, afvisningen af individuelle rettigheder (fx for LGBT+-personer), det påståede forsvar af særlige etniske, religiøse eller andre grupper eller Ruslands påståede afdækning af og kamp mod den såkaldte deep state, især i USA. Det putinske styre kan tydeligvis tilbyde noget forskelligt til de folk, som søger. Færseth giver os et indblik i tankegangen bag deres søgen og aktive dyrkelse, og han knytter miljøer og emner sammen for os. Det er for eksempel »det gode mod det onde» i form af »nationalisme mod globalisme» (kapitel 4), og det er en diskussion, som er stærkt til stede i lande som Ungarn, Frankrig, Tyskland og Italien.

Bogens store styrke er dens bredde. Det er en imponerende rundtur i propu-tinske og prorussiske miljøer i forskellige dele af verden. Bogen indeholder en masse

navne på personer, partier og bevægelser m.m. og den er bygget på et stort antal skriftlige og mundtlige kilder. Færseth er stærk i bogens mange interviews, hvor han formår at få sine kilder til at tale åbent og direkte om deres politiske ængstelser og ønsker og om deres fascination af Putin og Rusland. Den vil med fordel kunne læses af såvel folk med en generel interesse som af folk med en specifik interesse i for eksempel enkelte lande.

Bredden er også en svaghed, idet det er svært at vurdere, hvor vigtige de mange forskellige personer er. Er de forholdsvis centrale aktører i deres respektive lande, eller er de snarere perifere typer, som måske lever lidt trist i udkanten af deres respektive samfund? En del af navnene vil være velkendte for mange læsere, men mange er også nye, og det er svært at vurdere, om Færseth i sin imponerende research er nået lige lovlig langt ud i hjørnerne. Der er ikke et forsøg på at vurdere effekten af de forskellige miljøers indsats for at sprede budskabet om *Fyrtårnet i øst*. Opgaven har været at afdække og beskrive. Vi får derfor ikke meget at vide om, hvorvidt de nævnte personer sådan rigtig formår at påvirke deres omgivelser.

Jeg skriver anmeldelsen efter Ruslands invasion af Ukraine i februar 2022. Det vil være oplagt for Færseth at se på, hvorledes denne krig har påvirket opfattelsen af Putin. I tiden umiddelbart efter invasionen stod mange ved håndvasken for at vaske deres forbindelse til Putin væk. Det vil være meget interessant at se, om det er en blivende effekt, og om nye grupper måske bliver tiltrukket af det Rusland, som i februar 2022 iværksatte den største krig i Europa siden anden verdenskrig.

Til sidst skal det nævnes, at Færseth har en interessant diskussion (især s. 145ff.) af den russiske tænker Aleksandr Dugin, hvis ideer om eurAsianismen er velkendte for mange. Dugin kædes nu igen sammen med Putin, denne gang i forbindelse med beslutningen om at invadere Ukraine. Alene af den grund er det værd at læse præsentationen og diskussionen af Dugin i bogen. Den fortæller måske noget centralt om Ruslands neoimperialistiske krig i Ukraine og om den mulige fascination af denne krig i visse miljøer i Vesten.